

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
MOOIE HOUTWAL	2
DOORNAPPEL	3
PODCAST GEMEENTE HEEZE-LEENDE	3
MUTATIE IN SUIKERBIETEN	3
PRODUCTIEF KRUIDENRIJK GRASLAND	4
ESWAL	4
FOTOCOLLAGE NATUUR WERKDAG 2023	5
JAARVERGADERING NOVEMBER	6
NATUURWERK DAG 2023	6
VERSLAG SCHOONMAAK RONDE	6
PROJECT 100HATG1.0	7
COLOFON	7

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

Hierbij ontvangt u de wintereditie van onze nieuwsbrief. Als we terugkijken op het voorbije kwartaal moeten we concluderen dat het vooral heel nat was. Extreem nat volgens de klimaatexperts. Alleen het najaar van 1998 bleek nóg natter dan 2023, vertelt het internet ons na een korte zoektocht.

En dat het nat was hebben we ook in onze omgeving gemerkt. Zo moesten we voor het eerst in het stuwtesproject op de Burgemeester Vogelsgaan de stuwplanken een dag lager zetten: op de Molenschut stond wat water teveel. Dat werd snel opgelost. Ook is de Natuurwerkdag bijna in het water gevallen. Bijna, want zoals in deze nieuwsbrief te lezen is, is het ondanks de regen een geslaagde dag geworden.

In deze editie leest u ook over andere zaken waar we als vereniging trots op zijn. Denk daarbij aan de houtwal die we in 2015 hebben aangeplant op de Heggerdijk en onze bijdrage aan de podcast van de gemeente Heeze-Leende over het buitengebied.

Dit soort zaken zijn natuurlijk niet mogelijk zonder enige financiële injecties. Graag willen wij daarom ook alle mensen bedanken die in september op onze vereniging gestemd hebben voor de Rabo ClubSupport actie. We hebben een mooi bedrag van €227,32 opgehaald wat we als vereniging gaan investeren in de uilenwerkgroep.

Hopelijk wordt ook 2024 weer een jaar om trots op te zijn. Wij wensen u alvast een zalig kerstfeest en een gezond 2024!

Namens de redactie,
Peter, Erik, Roel en Koen

Mooie houtwal

In 2015 plantte de werkgroep natuurwerk van onze vereniging samen met de eigenaar van het perceel een singel op de Heggerdijk aan. Nu, ruim zeven jaar later, zijn de kleine boompjes uitgegroeid tot een mooi landschapselement. Kardinaalsmuts, zomereik, veldesdoorn, meidoorn en sleedoorn zorgen voor een fraai landschapspelig plaatje.

Zijn er nog geïnteresseerden voor zo'n mooie singel of een gemengde haag? Het Groenfonds van onze plattelandsvereniging wil daarin graag ondersteunen. Voor een agrariër hebben heggen de nodige voordelen: ze doen mee voor de GLB – ecoregeling en de Brabantse Biodiversiteitsmonitor. Heggen passen

ook prima in het 'Aanvalsplan Landschap'. Het ruimtebeslag en de beschaduwing is beperkt. Gewas

Het doel van het Aanvalsplan is het realiseren van 10% groenblauwe dooradering. Het Aanvalsplan draagt bij aan

het toekomstperspectief voor de landbouw en het landelijk gebied als geheel. Daarnaast levert het een significante bijdrage aan het halen van Europese verplichtingen rondom biodiversiteit (Vogel- en Habitatrichtlijn), de klimaatopgave en schoon water (Kaderrichtlijn Water). Zoals u zult begrijpen doen we niet aan tuinaanleg.

Hondsroos met knalrode rozenbottels in een heg. Foto: Peter Kerkhofs

Erik van Asten

Doornappel

De doornappel is een plant uit Amerika die in de loop van de 16e eeuw naar Europa is gekomen. Deze werd beschouwd als een mooie plant voor in de tuin met zijn apart gevormde bloemen die in de avond open gaan. Ook de mooie zaaddoos: de doornappel, vindt men mooi.

Ondertussen vormt deze plant een probleem. De zaden en het blad zijn zeer giftig voor mensen en dieren. Voor een rund lijkt bijvoorbeeld 500 gram al dodelijk.

De zaden lijken erg veel op de zaden van graan, sorghum en boekweit en zijn daarvan moeilijk te onderscheiden. Ook overleven de zaden zeer lang in de bodem.

De laatste jaren breidt de doornappel zich (door de warmere en drogere zomers) snel uit. Vooral verstoorde zandbodems zijn in trek. Onze akkers zijn daar voorbeelden van. We kwamen hem in Leende tegen op asperge- en graanvelden. Op tijd handmatig verwijderen is vaak de enige remedie om hem niet nog verder te laten verspreiden.

Podcast gemeente Heeze-Leende

Afgelopen oktober heeft de gemeente een podcast over het buitengebied met haar uitdagingen gepubliceerd. Het waterconserveringsproject van onze vereniging kreeg daarbij extra aandacht. Onze voorzitter Harrie Maas werd daarbij geïnterviewd door Alexander Steegh. Op de foto het interview met de kaart van het gebied en de omgeving.

Wilt u zelf de podcast terugluisteren? Hierbij de link: <https://app.springcast.fm/player/episode/75761?theme=custom>

Harrie Maas geïnterviewd boven de kaart (foto Peter Kerkhofs).

Mutatie in suikerbieten

Bij het controleren van de uilenkasten in oktober kwamen we bij Peer de Louw een apart fenomeen tegen: een gemuteerde suikerbiet. Opvallend groot en rood staat hij in het perceel. Peer vertelde dat dat vaker voorkomt. Niet alleen de kleur en de afmeting zijn afwijkend, ook de vorm van de steel met de bladeren hebben een wat andere vorm dan de andere suikerbieten: ze zijn langer en dunner.

Bijschrift: gemuteerde suikerbiet: veel groter en steviger en ook met een rode kleur (foto Peter Kerkhofs).

Productief Kruidenrijk Grasland

Afgelopen zomer had Collectief Midden Brabant weer een actie om productief kruidenrijk grasland te promoten. Ook bij onze zeer geslaagde veldbijeenkomst, kon u, kennis maken met dit type grasland. Vraag die we kregen “wat is dat ‘productief kruidenrijk grasland’ eigenlijk en waarom zou je dat inzaaien”?

Normaal wordt een grasland ingezaaid met een zaadmengsel van verschillende soorten gras. Binnen die grassoorten zijn er nog verschillende variëteiten van één soort. Als het goed is, wordt het mengsel samengesteld uit soorten en variëteiten die passen bij de bodem en de waterhuishouding van het perceel.

De opbrengst van het perceel is het hoogst als die omstandigheden precies voldoen aan de vereisten van de soorten en variëteiten van het zaadmengsel. Helaas zien we de

laatste jaren steeds grotere afwijkingen: een zeer nat voorjaar; een heel droge zomer of een forse plensbui in de zomer die alles even onder water zet. De verwachte en gewenste opbrengst blijft dan achter bij de werkelijkheid. Berekening kan dat soms wat opvangen, maar dat is ook niet gratis.

Door meer variatie in de grasmat met grassoorten en kruiden wordt het risico verkleind. De opbrengst kan mogelijk in sommige jaren wat lager zijn maar in andere jaren, bijvoorbeeld in droge periodes, aanzienlijk hoger uitvallen. Het gaat daarbij niet zozeer over de gewasopbrengst (ton per hectare) maar ook over de voedingswaarde (eiwitten en suikers) in dat gewas. De aanwezigheid

van sporenelementen en mineralen scoren altijd beter in een kruidenrijk grasland dan in een regulier grasland. Dat komt de gezondheid van het vee ten goede.

Een aantal van onze agrariërs zijn ook actief met productief kruidenrijk grasland. Soorten als smalle weegbree, duizendblad en verschillende soorten klaver zijn vaak goed herkenbaar op het perceel.

Door op een stuk van het perceel een maaibeurt over te laten slaan wordt ook de biodiversiteit bevorderd: de kruiden komen tot bloei en dienen als voedselbron voor insecten.

Eswal

Een eswal is een wal rond de es (aaneengesloten complex bouwland) om loslopend vee en stuifzand buiten de akkers te houden. Reeds in de Late Middeleeuwen had men wallen met houtsingels rond het bouwlandcomplex van het dorp. Door intensief gebruik van de heide ontstonden vroeger uitgebreide zandverstuivingen. Dit stuivende zand bedreigde de akkers en dorpen. Om het stuifzand tegen te houden legden de boeren een eswal aan. De eswal bestond uit een opgeworpen wal beplant met eiken en berken met daarlangs slootjes. Het stuifzand bleef hangen in de begroeiing van de eswal. Om het dichte struikgewas te behouden moest men deze regelmatig terugsnoeien (hakhout). Je kunt dat nog mooi zien bij de hier aanwezige eswal. (links op de foto)

Sommige bomen en struiken kun je bij de grond afzagen/hakken waarna ze toch weer uitlopen. Er ontstaat zo een dicht struikgewas op de oude afgehakte stoof, dat het stuifzand goed tegenhoudt. Het eikenhakhout leverde elke 10-12 jaar veel takhout (brandhout, geriefhout) en schors (eek), die het looizuur bevatte waarmee huiden tot leer werden geloooid. Na WO2 raakte het oogsten van hakhout in onbruik. Het hakhout groeide uit tot opgaande bomen.

Jaarvergadering november

Op donderdag 16 november vond de jaarlijkse najaarsvergadering plaats in onze vast stek café de Hospes. De avond was goed bezocht en de agenda relatief kort. De gebruikelijke toelichting van de coördinatoren van de werkgroepen kwam grotendeels te vervallen. Achteraf bleek dit niet helemaal goed gecommuniceerd aan de coördinatoren. Gelukkig was er daardoor voldoende tijd voor de presentatie van Maarten Schoone. Maarten vertelde vol trots over zijn nieuwe melkveestal en het bouwproces van de afgelopen jaren. Zo werd het toch nog een zeer interessante avond.

Verslag schoonmaakronde uilenkasten

Door coördinator Adrie Staals

Op zaterdag 28 oktober heeft de steen- en kerkuilenwerkgroep de jaarlijkse schoonmaakronde uitgevoerd. Vooraf stond de koffie bij de familie van Rijsingen alweer klaar en werden de gebruikelijke instructies weer door onze coördinator toegelicht.

De weergoden waren ons gelukkig goed gezind in deze regenachtige periode. Daarom konden we weer met een 5-tal groepen in totaal 70 uilenkasten

checken en, indien nodig, schoonmaken. De verdeling van de kasten betrof 54 steenuilkasten en 16 kerkuilkasten. De overige kasten worden op grond van veiligheid of anderszins op een ander tijdstip schoongemaakt. Op enkele kasten na was het werk in een halve dag uitgevoerd waarna we weer konden genieten van een heerlijke lunch van Krijn.

Natuurwerkdag 2023

Ook dit jaar organiseerde onze Plattelandsvereniging met Staatsbosbeheer op 4 november de jaarlijkse Natuurwerkdag. Door de slechte weersverwachting waren er wat minder deelnemers dan in andere jaren. Toch startten ruim 50 deelnemers om 10 uur met een waterig zonnetje. Boompjes aan de Kluizerweg werden omgezaagd en op rillen gelegd. Tegen de middag begon het te regenen. Na de lunch, traditioneel met het afbakken van broodjes bij het kampvuur, werd een punt gezet achter de activiteiten. Hoewel een korte natuurwerkdag is er toch veel werk verzet.

Naast de vaste deelnemers zien we vaak deelnemers die we nog niet eerder zagen. Dit jaar de leden van de Dragonflies van Scouting Phoenix uit Tiel. Een leuk uitje voor hen in ons Brabantse Land.

In twee kasten werden duidelijke sporen van het bezoek van een steenmarter waargenomen: 1x kippenei in kast en 1x latrine in en op de kast (foto Adrie Staals).

Project 100HaTG1.0

Ondertussen is de inschrijving voor het project om transitiegewassen voor onze agrarische leden gesloten. Vraag die we kregen was: “wat is of zijn die transitiegewassen”?

Over een aantal jaren moeten woningen die gebouwd of gerenoveerd worden voor een groot gedeelte bestaan uit biologische materialen. Staal, beton en kunststof zullen dan voor een (groot) gedeelte vervangen zijn door materialen die uit de agrarische sector komen. Een rekensom leert dat er dan in Nederland ongeveer 50.000 ha met deze gewassen geteeld moeten worden om in de ‘bouwbehoefte’ te voorzien. Vraag is dan waar die gewassen moeten komen te staan?

Het antwoord is simpel: daar waar onze voedingsgewassen het van nature wat minder goed doen. Dat is dus in de lagere gedeelten in het landschap waar het soms wat nat is of op de drogere delen. Die transitiegewassen zullen daar niet hun hoogst mogelijke opbrengst

halen maar ze kunnen tegen een stootje en behoeven weinig of geen zorg. Voorbeelden van die gewassen zijn Miscanthus, Zonnekroon en Vezelhennep. Bij die lage zorg kan het saldo toch redelijk blijven.

Een uitdaging is nu om een goede keten op te zetten: in het idee “Van land tot pand” hoort de agrarische sector de grondstof te leveren. De loonwerker moet het kunnen oogsten en fabrieken de grondstof verwerken tot bouwmaterialen zoals bouwplaat en isolatiemateriaal. Bouwbedrijven die producten kunnen en willen verwerken.

Het gebruik van deze biologische materialen draagt bij aan het vastleggen van CO2, een van de gassen die de klimaatverandering in gang zet, wordt daarbij voor langere tijd vastgelegd in bouwmaterialen. De komende jaren zullen we hier nog veel meer van horen.

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op:

www.heiheghoogeind.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Roel van Dijk
Peter Kerkhofs
Koen Staals
Erik van Asten

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

contact@heiheghoogeind.nl

Tijdens onze familiedag/veldexcursie op 30 juni jl. hebben veel van onze leden al kennis kunnen maken met Miscanthus op het perceel van Johan van Meijl. Foto: Peter Kerkhofs

